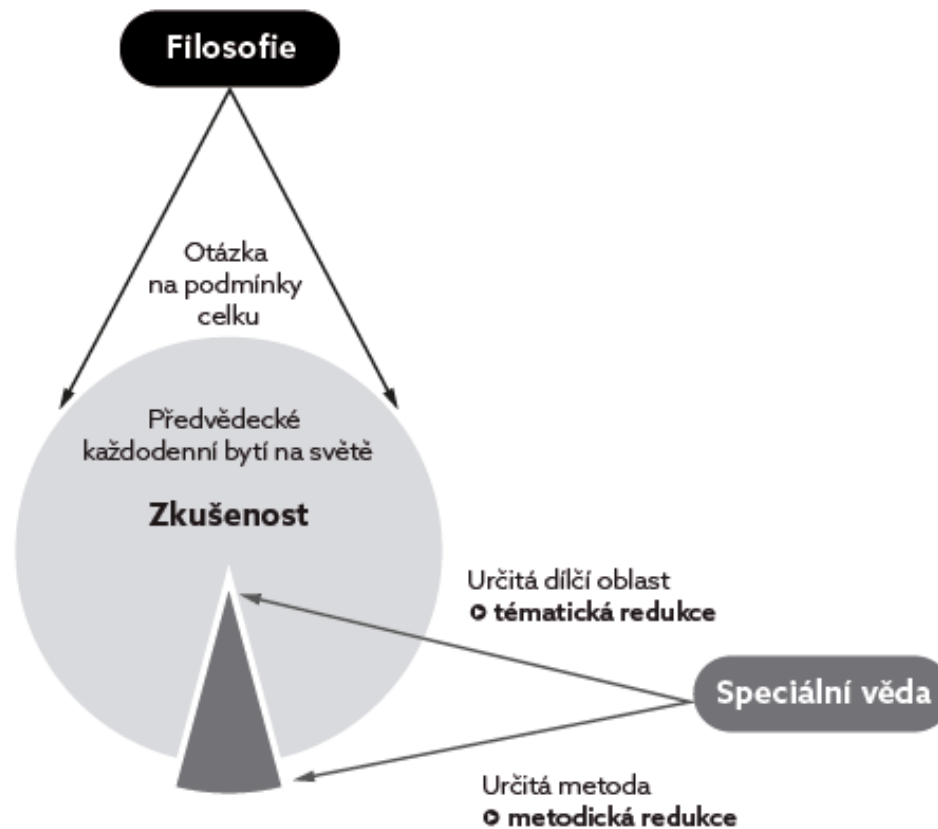

Sémantické aspekty katalogizace 1

Podzim 2015

Filosofie a speciální věda

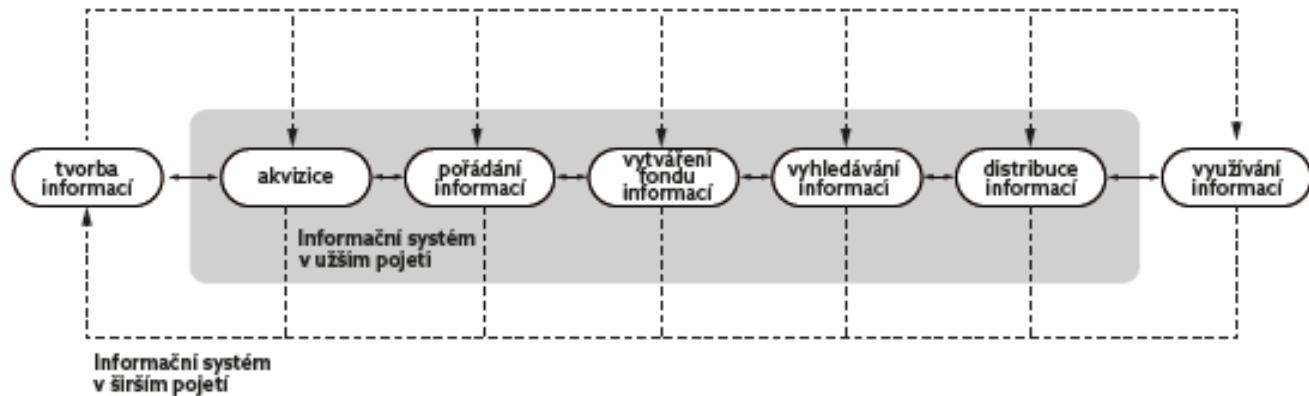

Obrázek 1. Vztah filosofie a vědy podle Anzenbachera (1991, s. 25)

Informační věda

- Věda o reprezentaci, prezentaci a recepci informace. (Lorenz)
- Vědní oblast zabývající se zaznamenanými informacemi, soustředící se na prvky komunikačního řetězce, zkoumaná z pohledu doménové analýzy. (Bawden, Robinson)

Informační systém

Obrázek 23. Informační systém. Modifikované schéma z (Cejpek, 2008, s. 28)

Komunikační řetězec a informace

- Tvorba informací – informace jako produkt
- Zprostředkování informací – informace jako cíl (katalogizace)
- Využívání informací – informace jako zdroj

Katalogizace

- *Jmenný a věcný popis dokumentů, někdy chápaný úžeji pouze jako jmenný popis dokumentů, jindy obecněji jako tvorba katalogizačních záznamů pro různé druhy katalogů a jejich organizace.*

Paradigmatické obraty v IV

- od dokumentu k informaci (od artefaktu k obsahu)
- od informačního systému v užším pojetí k uživateli informací
- od uživatele informací k tvůrcům informací (domény)
- od tvůrců informací k dokumentům?

Paradigmatické obraty a katalogizace

- katalogizovány jsou spíše dokumenty či informační objekty
- studie Funkční požadavky na bibliografické záznamy modeluje spíše dokumenty než informace

Informace vs. dokument

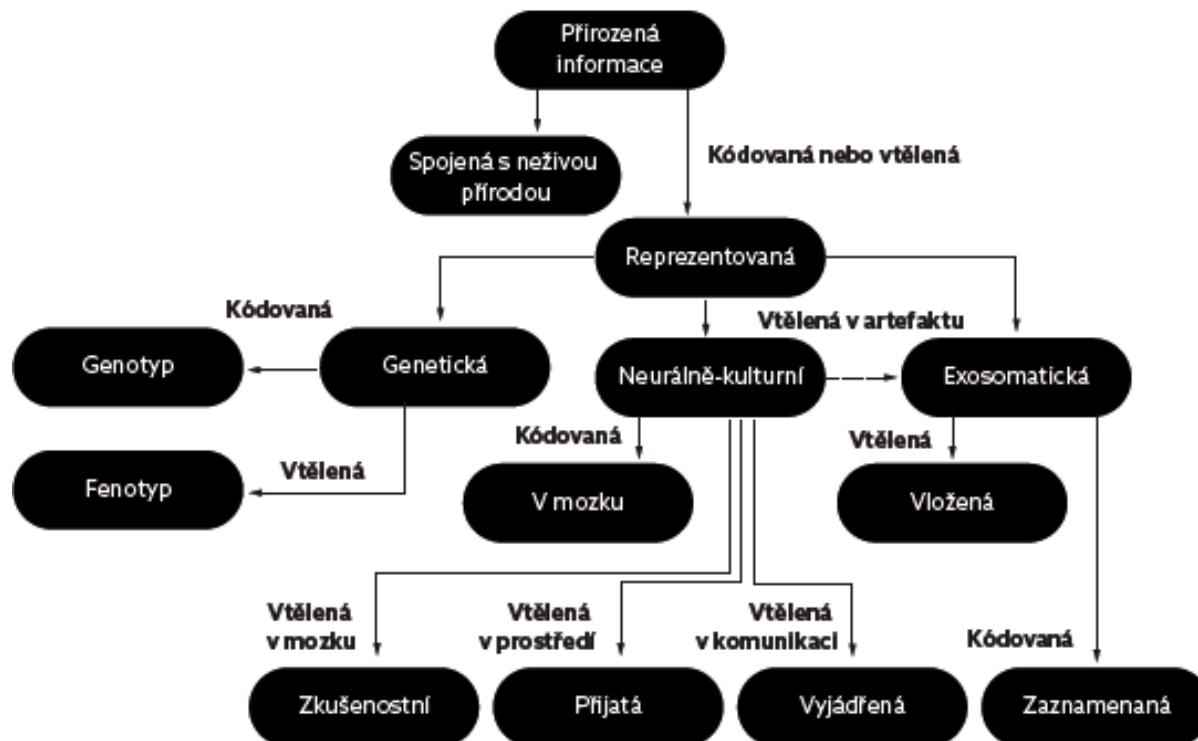
- základní pojem určuje povahu disciplíny
- informace – velmi široký (transcendentální) pojem
  - má se stát informační věda tak širokým oborem?
  - má zúžit pojem informace?
  - má nahradit pojem informace pojmem dokumentu?

Problémy řešení

- Rozšíření informační vědy = ztráta identity, proměna ve filosofii informace
- Zúžení pojmu informace – většinou jde o opis toho, co vyjadřuje pojem dokument
  - informace jako věc (Buckland)
  - exosomatická zaznamenaná informace (Bates)
  - znakově zaznamenaná potenciální informace (Cejpek)

Nahrazení pojmu informace pojmem dokumentu – ne všechny služby informačních institucí jsou manipulací s dokumenty

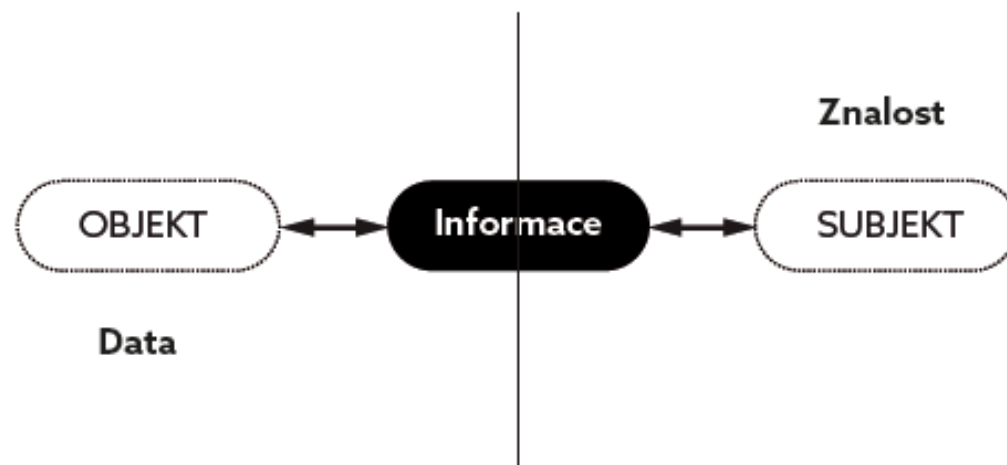
Informace podle Batesové

Definice informace

- **Informace** jsou data, která 1) mají potenciál vést nebo 2) aktuálně vedou k vytvoření znalosti.
- **Data** – to, co je objektivně dáno.
- **Znalost** – zdůvodněné pravdivé přesvědčení.

Objektivní a subjektivní stránka informace

Obrázek 3. Informace jako objekt a subjekt
(Rodríguez-Muñoz, Martínez-Méndez a Pastor-Sánchez, 2012)

Podmínky informativnosti

1. data
2. správně uspořádaná,
3. smysluplná,
4. nahodile pravdivá,
5. přinášející nový poznatek,
6. relevantní,
7. použitelná

Důsledky pro IV a katalogizaci

- Úkolem IV (katalogizace) je šířit INFORMACE a snažit se vyhýbat popřípadě zabráňovat šíření NE-INFORMACÍ.

Zásady katalogizace

- *Ohled na uživatele katalogu.* Rozhodnutí, týkající se popisných údajů a řízených forem jmen pro zpřístupnění, by měla být činěna se zřetelem na uživatele.
- *Běžné použití.* Slovní zásoba, používaná při popisu a tvorbě selekčních údajů, by měla být v souladu se slovní zásobou většiny uživatelů.
- *Prezentace entit při popisu.* Popis a řízené formy jmen by měly být založeny na způsobu, jakým entity identifikují samy sebe.
- *Správnost.* Popisovaná entita by měla být popsána správně a přesně.
- *Dostatečnost a nezbytnost.* Měly by se používat pouze prvky popisu a selekčních údajů, jež jsou potřebné k uspokojení požadavků uživatele a nezbytné pro jednoznačnou identifikaci entity.
- *Významnost.* Datové prvky by měly být bibliograficky významné.
- *Hospodárnost.* Pokud vedou k dosažení téhož cíle různé způsoby, přednost by měl mít ten, který nejlépe a komplexně splňuje požadavek na hospodárnost (tj. nejmenší náklady nebo nejjednodušší postup).
- *Konzistence a standardizace.* Popis a tvorba selekčních údajů by měly být standardizovány v nejvyšším možném rozsahu. Zajistí se tak větší konzistence, která zvyšuje možnost sdílení autoritních a bibliografických záznamů
- *Integrace.* Popis všech typů dokumentů a všech řízených forem jmen má pokud možno vycházet se stejných obecných pravidel.